

**Росица Болгурова**  
Факултетен № 72119  
Магистратура Културна антропология, СУ

## #ПРОТЕСТЪТ: ВЪЗМОЖНИТЕ РЕШЕНИЯ

Гражданският протест, започнал на 14 юни 2013 като недоволство срещу назначаването на Делян Пеевски за председател на ДАНС, и продължил дълго след оставката му, дава повод на анализатори и коментатори да „диагностицират” състоянието на обществото и да предлагат различни решения за регистрираните от тях проблеми.

Целта на това изложение е да очертае и сравни възможните изходи от кризата, така както са предложени от авторите, чиито текстове са поместени в сборника *#Протестът: анализи и позиции в българската преса, лято 2013*<sup>1</sup>. Предложените решения могат да се разглеждат като „теории на промяната”, които съдържат в себе си разбиране за взаимовръзки и зависимости между елементи и механизми на обществения и политически живот, както и разбиране за критичност и приоритетност.

### След изборите: накъде?

Теренът за това изложение е ограничен до първите три месеца на протестите, когато голяма част от вниманието е насочена към въпросите кога и как да се проведат предсрочни избори. Изборите са широко обсъжданото конкретно, тактическо и краткосрочно решение за излизане от „извънредното положение”, те са отговорът на протестното искане за оставка на правителството на Пламен Орешарски (и липсата на алтернатива за съставяне на друго правителство в рамките на 42-рото НС). Изказани са редица мнения, които да дефинират това решение: кога е най-добре (в зависимост от

---

<sup>1</sup> Смилов, Д и Вайсова, Л (съст.), *#Протестът: Анализи и позиции в българската преса - Лято 2013*, Изток - Запад

отправната точка) да се проведат изборите, колко време, и за какво, да се „даде” на правителството, или на други, най-вече несъстояли се още играчи. В това изложение техническата и тактическа дискусия за промени в изборния кодекс и за момента за провеждане на изборите няма да се разглежда в подробности, а ще се фокусираме върху предложени решения за това, което се очаква след и отвъд изборите. По думите на Стефан Попов: „...в основата на демократичния ред не стоят изборите, а просветеното и активно гражданство и развитата публична сфера. Изборите са процедурно следствие.”<sup>2</sup>, а според Иван Кръстев: „изборите са само пътят към решението и въпросът е как след тях да има правителство, което да може да управлява...да взема нужни, но непопулярни решения.”<sup>3</sup> Разбира се, в дискусията около изборите обсъжданите технически параметри имат и идеологически измерения: чрез промени в изборната система се търси и отговор как да се подобри представителството на избирателите и да се засили връзката граждани – депутати, която от гледна точка на протестиращите изглежда подменена от интереса на „олигархията.”

В анализите на протестите се очертават няколко основни типа решения. Една от водещите теми са политическите решения: коментират се различни варианти за представителство на гражданското общество в политическия процес, нови партии, нови роли, както и необходимите реформи в съществуващите политически партии. Широко коменирани са и реформи във функционирането на държавния апарат, с най-силен акцент върху „презареждане на съдебната система”<sup>4</sup>. На системно ниво, „демокрацията” заема интересно място в дискурса на анализаторите, коментирана едновременно като средство и цел сама по себе си.

### Нови и стари политически играчи

---

<sup>2</sup> Стефан Попов „Търси се посредник“, в. „Труд“, 8 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2129033>

<sup>3</sup> Интервю с Иван Кръстев: „Стана ясно, че България няма премиер“, „Дневник“, 25 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/25/2110114\\_ivan\\_krustev\\_stana\\_iasno\\_che\\_bulgariia\\_niama\\_premier/](http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/25/2110114_ivan_krustev_stana_iasno_che_bulgariia_niama_premier/)

<sup>4</sup> Еми Барух „Какво пропуснахме, докато протестирахме“, „Дневник“, 4 август 2013 [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/08/04/2116022\\_kakvo\\_propusnahme\\_dokato\\_protestirahme/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/08/04/2116022_kakvo_propusnahme_dokato_protestirahme/)

Същността на #протеста е разчетена от анализаторите като политическа: „Тези протести в момента не са нито социални, нито икономически. Това са политически протести.”<sup>5</sup> Основното искане на протеста е оставка на правителството, но критиката и недоволството са насочени към цялата политическа класа и към начина на управление, което дава повод на анализаторите да заговорят за преразглеждане на обществения договор (Евгений Дайнов, Стефан Попов). Оттук анализите тръгват в няколко посоки: нови политически роли (посредник, граждански омбудсман) както и нови политически играчи (в „дясно” и в „ляво”, социално-консервативен проект).

Една от основните характеристики на протеста, обсъждана и като негова сила, и като негова слабост, е несъстоялото се канализиране на гражданската енергия и желание за промяна в политически субект. За да не остане обаче протестът „шум” на средата, който политиците игнорират, една от посоките, в която се търсят решения е „трансформацията” на протестната позиция в сила с политически характер.

Стефан Попов и Деян Кюранов мислят в посоката на нови роли и институции от граждански тип или с гражданска насоченост. Тук „граждански” е опозиция на „политическите”, които страдат от криза на представителността, заради скъсаната връзка между гражданските интереси и политическите действия. За Деян Кюранов една нова институция на Граждански омбудсман, не-партийна позиция избирана с преки избори и с право на отлагателно вето, е начин за включване на:

*„...гражданството като пълноправен деятел в политическото пространство, като втори стожер на демокрацията. Без да разрушаваме първия, партийния. Няма нужда да разрушаваме системата - но имаме историческия шанс да я усъвършенстваме.”<sup>6</sup>*

<sup>5</sup> Дебат в клуб „Капитал” с Даниел Смилов, Боряна Димитрова, Христо Иванов, Румяна Коларова и Илин Станев, „Оптимистично за алтернативите”, 22 юни 2013, [http://www.capital.bg/politika\\_i\\_ikonomika/bulgaria/2013/06/22/2087365\\_klub\\_kapital\\_optimistichno\\_za\\_alternativite/?sp=2#storystart](http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/06/22/2087365_klub_kapital_optimistichno_za_alternativite/?sp=2#storystart)

<sup>6</sup> Деян Кюранов „За гражданска институция – редом с партийните“, „Дневник“, 29 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/29/2112628\\_za\\_grajdanska\\_institucija\\_redom\\_s\\_partiinite/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/29/2112628_za_grajdanska_institucija_redom_s_partiinite/)

Стефан Попов търси по-краткосрочно решение в ролята на посредник „в един радикален разговор за реорганизация на държавността”, защото ако тази позиция продължи да отсъства, „ситуацията неопределено дълго ще остане без посока, без артикулирана цел, в някакъв смисъл без история, заседнала на едно място.” Две са основните възможности за изпълнител на такава роля, които Попов обсъжда, президентът и омбудсманът, но не изключва възможността за търсене на „групово модериране”. Целта е висока: „Един посредник в процеса на граждански иницирирана декриминализация на държава и институции трябва да иска и да може да навлезе в тези по-дълбоки основания [не само какви да са процедурите, а какви да са институциите]на демократичния ред.”<sup>7</sup> Извеждането на преден план на тези нови роли дадени на личности, а не на партии, е критика към партизацията на политическото пространство, в което единственото възможно съществуване е под партийна форма. Това е и отговор на проблема регистриран и от Васил Гарнизов по повод на несъстоялия се дебат между управляващи и протестащи: „Проблемът е, че днес не съществува формат и посредническо място, в който власт и улица да се срещнат като равнопоставени.”<sup>8</sup> Харта 2013 възниква в този контекст и е опит за намиране на модел за широко гражданско участие в политическия процес. Поддръжниците на протеста отчитат новата роля, която „гражданското общество” заявява за себе си в политическия процес и отбелязват, че едно от постиженията на протеста е, че от тук нататък политиките трябва да работят с ясното усещане за изпитателния обществен поглед, който ги следи. Тоест, независимо дали и каква конкретна форма на съществуване като политически субект ще намери, гражданската ангажираност се позиционира, на идейно ниво, като институция на контрол. Според Ивайло Дичев:

*Наред с формалните избори, гражданите искат правото за непрекъснати проверки на управляващите, един вид полу-избори, при които неубедителните или скандални фигури да си отиват. Т.е. срещу легитимността на изборната процедура стои един друг тип*

<sup>7</sup> Стефан Попов „Търси се посредник“, в. „Труд“, 8 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2129033>

<sup>8</sup> Васил Гарнизов „Невъзможният дебат между улица и власт“, „Труд“, 2 август 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2195435>

*легитимация, свързана с прозрачността, контрола, възможността във всеки момент да бъдеш махнат.<sup>9</sup>*

Все пак, основният език за обсъждане на възможните решения остава този на политическите партии като агенти на промяната. Голямата тема тук е как и какво ще се случи в дясното пространство, какво решение може да се търси там:

*Има добър сценарий за България, но той не е много реалистичен. Добрият сценарий е свързан с раждането на нова десница.<sup>10</sup>*

*Нима именно на една десница не приляга да бъде защитник на пазара от олигархични елементи и истински да изразява интересите на малкия и средния бизнес? Последните години дават и не малко основания една десница да бъде истински бранител на демокрацията от посегателства. Именно на тази десница се пада и ролята да бъде контрапункт на популистките залитания, които не една партия си позволява.<sup>11</sup>*

*В основата е опит за създаване на нормално дясно, което да не се води само от пещерен антикомунизъм, а да предложи реални десни политически и социално-икономически алтернативи. Това го няма.<sup>12</sup>*

*...[на изборите във Варна]беше намерена естествената сплав, от която изглежда може да се получи цивилизована проевропейска десница. С две думи, ако има кой да разчете сигнала от тази “загуба”, ще види ясно какъв път сочат хората.<sup>13</sup>*

*За да остане възможността "Реформаторският блок" да стане политическото представителство на въстаналите граждани, никой не бива да отваря вратата към рухващата стара дясна къща.<sup>14</sup>*

---

<sup>9</sup> Ивайло Дичев „Залезът на изборната демокрация“, dw.bg, 12 юли 2013

<sup>10</sup> Анна Кръстева „Добрият сценарий за България е ново дясно“, Marica.bg, 18 юни 2013, [линк](#)

<sup>11</sup> Димитър Ганев „Новите сюжети пред старата десница“, в. „Труд“, 9 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2131540>

<sup>12</sup> Кольо Колев „Референдум за предсрочен вот ще сваля напрежението“, в. „24 часа“, 5 юли 2013, <http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=2124714>

<sup>13</sup> Арман Бабикиан „Уроци от изборите във Варна“, в. „Труд“, 9 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2131465>

<sup>14</sup> Евгений Дайнов „Може ли „Реформаторският блок“ да стане политическо представителство на протеста“, „Дневник“, 2 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/02/2095085\\_moje\\_li\\_reformatorskiyat\\_blok\\_da\\_stane\\_politicheskoto/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/02/2095085_moje_li_reformatorskiyat_blok_da_stane_politicheskoto/)

Макар и с доста по-различен тон, „раждането” на нова десница е предвидено и от критиците на протеста:

*Те са децата на онези, които самоубиха десницата с високомерие, а сега плачат, че са непредставени в парламента и чакат раждането на нова, реформирана десница, че да ги представлява. Ще им я направят. Вече я правят - все същите експерти, същите олигарси и същите банки.<sup>15</sup>*

Един от акцентите в разискването на „дясното” е именно реализирането на възможен проект, справянето с историята на хората и партиите пребивавали в това политическо пространство. Другият акцент е върху политическата платформа, зад която да застане случилият се политически субект. Тук Огнян Минчев прави може би най-просторното, в рамките на този сборник, предложение за политическа програма за движение на социален консерватизъм:

*...извеждането на поне част от гореспоменатите слоеве (малкият бизнес, жителите на селата и градчетата от периферията, селските стопани) от хегемонията на БСП и „Атака” и интегрирането им в един демократичен консервативен политически проект ще разреши радикално дилемата на България да бъде редовно спъвана от продажния реваншизъм на превърналата се във феодална олигархия червена номенклатура.<sup>16</sup>*

Това е решението, което Минчев предлага за десните политически играчи, за да не бъдат елитарни представители само на градската средна класа, и за да капитализират дивидентите на идеята за „национализъм”, която погрешно, според автора, е отречена от десните политически сили от началото на прехода и е обсебена от екстремистки националистически партии. Минчев повдига и въпроса за „абдикацията” на държавата от стратегическо икономическо управление, както и необходимостта от стратегически решения по отношение на социалните услуги и законовия ред.

<sup>15</sup> Велислава Дърева „Бунтът на ситите“, в. „Дума“, 24 юни 2013, <http://www.duma.bg/node/56961>

<sup>16</sup> Огнян Минчев „Социален консерватизъм, или недовършената архитектура на българския политически живот“, Mediapool.bg, 6 август 2013, <http://www.mediapool.bg/sotsialen-konservativizam-ili-nedovarshenata-arhitektura-na-balgarskiya-politicheski-zhivot-news209785.html>

Анализите на динамиките в дясно, провокират размисли и за съдбата на левицата, защото „*раждането на подобна нова стара десница открива и възможности и за появата на нова левица.*”<sup>17</sup>:

*...вече има нова левица, левицата на поколението, което днес съди демокрацията по нейните собствени критерии, а не се затваря в станалото културна норма противопоставяне на комунизма.*<sup>18</sup>

*Няма ли хоризонт за нова лява партия при тази бедност?- Има място за комунистическа партия....Но към момента в БСП успяват да съешат тези две крила в партията...*<sup>19</sup>

Освен нови политически играчи, разбира се, коментират се и тактическите ходове на парламентарно представените партии, които се свеждат основно до кадрови решения (оставка на Сергей Станишев, отстраняване на Цветан Цветанов от ръководството на ГЕРБ). Но до голяма степен фокусът на коментиращите е върху промяната на съществуващия политически модел. Говори се за „*края на един политически етап, който може да се окаже начало на нов тип партийна система*”<sup>20</sup>, за смяна на поколенията, както сред политиците, така и сред гражданите, които отново са политически ангажирани:

*Новото разделение придобива поколенчески характер. Това ново политическо поколение не е съгласно с досегашния модел. То явно не се чувства представено от партиите на статуквото и все още търси субект, който да го представлява и да отстоява неговите интереси.*<sup>21</sup>

*Търсим алтернативен начин на организация на политическото. Може да се окаже, че политическата организация трябва да е много по-хоризонтална и мрежова, отколкото ако е структурирана около ясен политически лидер.*

---

<sup>17</sup> Димитър Ганев „Новите сюжети пред старата десница“, в. „Труд“, 9 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2131540>

<sup>18</sup> Антоний Тодоров „Каква левица“ от личния му [блог](http://www.antonytodorov.wordpress.com) www.antonytodorov.wordpress.com, 22 юли 2013

<sup>19</sup> Кольо Колев „Референдум за предсрочен вот ще свали напрежението“, в. „24 часа“, 5 юли 2013, <http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=2124714>

<sup>20</sup> Валентина Петкова – изказвания на Първан Симеонов, Кънчо Стойчев, Петър Емил-Митев „Ще свалим кабинета, е и?“, „Труд“, 26 юни 2013 <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2096928>

<sup>21</sup> Димитър Ганев „Новите сюжети пред старата десница“, в. „Труд“, 9 юли 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2131540>

### Системата: презареждане

Политическите параметри на кризата се разглеждат не само по отношение на политическите формации, а и по отношение на функционирането на държавния апарат. Коментира се институционалния разпад и срастването на държава и бизнес, и станалите емблеми за протеста „олигархия“, „задкулисие“, „#кой“:

*Протестите дават ясен знак, че политически по-активната част от българското общество не може да търпи повече един модел на управление, при който срастването между бизнес интереси и политически интереси непрекъснато поражда криминални практики във властта.<sup>22</sup>*

*Защото протестите са срещу цялото статукво - олигархизирането на политиката, потъпкването на държавното в името на олигархични интереси, в името на мафията.<sup>23</sup>*

Основно внимание е обърнато на съдебната система. Според Еми Барух задкулисието в съдебната система парализира обществото, според Кънчо Стойчев обедняването на населението се дължи на липсата на правов ред. Според Георги Ангелов съдът трябва да се реформира много повече по отношение на процедурите свързани с бизнеса (а не само на организираната престъпност), фокус който напълно отсъства в мерките предложени от правителството на Пламен Орешарски в началото на управлението му<sup>24</sup>. Правосъдието и институциите за сигурност са сред фокусите и на Харта 2013.

Тук се очертава интересна идеологическа разделителна линия. Настояването за оздравяване на институциите съдържа в себе си логиката, че това ще има и икономически

---

<sup>22</sup> Въпроси към Кънчо Стойчев, Даниел Смилов, Цветозар Томов, Антоний Гълъбов, Кольо Колев, „Какви са пътищата за изход от кризата?“, в. „Труд“, 18 юни 2013 <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2068319>

<sup>23</sup> Анна Кръстева „Добрият сценарий за България е ново дясно“, Marica.bg, 18 юни 2013, [линк](#)

<sup>24</sup> Георги Ангелов „Спешни мерки или локум“, в. „Труд“, 21 юни 2013, <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=2080225>



ефект: „основното е да се вземат мерки за вдигане на българската икономика - да се махне този административен, бюрократичен, пък и полицейски произвол, който душееше малките и средните икономически структури.”<sup>25</sup>

В същото време, според логиката на един от противоположно изградените аргументи:

*България се нуждае на първо място от промяна на икономическото статукво, което е основния проблем на страната. Когато променим икономическите правила, тогава и политиката ще е в състояние да се върне при интересите на гражданите.*<sup>26</sup>

Авторът Александър Симов критикува логиката първо да се търси възстановена държавност, която да доведе до икономическо подобрене, защото според него не може да се очаква бедното население, което възлиза на две трети, да бъдат привлечени като активна част в „рестартирането на държавността”. Не става ясно обаче как ще се подобри икономическото положение освен чрез „тежка регулация” на бизнеса.

С привидно по-практическа насоченост са конкретните предложения на Стефан Попов за излизане от извънредната ситуация. Той предлага ревизия, изпълнена от външни за политическата система, което ги прави легитимни, чуждестранни и граждански организации, върху „подозрителни” бизнес организации както и на ключови сектори и разработване на системи за надежден бъдещ контрол над тях. Ясна е предпоставката, че легитимност се постига чрез прозрачност.

### Демокрацията: въпрос и/или отговор

Последният аспект на изходите от кризата, който ще разгледаме, е темата за демокрацията, която по един или друг начин се засяга в почти всяка публикация. От една

---

<sup>25</sup> Кольо Колев „Референдум за предсрочен вот ще свали напрежението“, в. „24 часа“, 5 юли 2013, <http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=2124714>

<sup>26</sup> Александър Симов „Харта 2013 – моят прочит и критика“, Pogled.info, 23 юни 2013, <http://aleksimov.blogspot.bg/2013/06/2013.html>

страна демокрацията е разглеждана като цел, която обществото трябва да постигне, тъй като е заменена от олигархичен или плутократичен модел. Харта 2013 е инициатива за „възстановяване на демокрацията“. Според Теодора Димова, става дума по-скоро за установяване за пръв път, отколкото възстановяване:

*„...изминалите 23 години имаха някои от елементите на демокрацията, но всичко още е далеч от истинската демокрация, каквато я виждаме в западноевропейските страни. През изминалите 23 години на власт у нас неизменно беше мафията на прехода, плутократията на прехода, олигархията на прехода.“<sup>27</sup>*

Според Иван Кръстев обаче не става дума за подмяна, за истинска или фалшива демокрация, а за форма на управление, която съдържа в себе си както възможността за възникване на проблеми, така и механизми за решаването им:

*...[България е] класически пример за всичко сбъркано в демокрацията - корупция, негодни институции и обществена апатия, както и учебнически пример защо демокрацията остава най-добрата ни надежда заради потенциала си да мобилизира гражданска енергия и да позволява на хората мирно да свалят правителства, които трябва да си отидат.<sup>28</sup>*

Установява се и връзка между демокрация и икономическо състояние. За Александър Симов „основното бедствие от разпада на държавността и липсата на демокрация е не толкова загубата на свобода, колкото чудовищната бедност у нас.“<sup>29</sup>

Обратен акцент върху демокрацията и бедността поставя Кънчо Стойчев: „Това, което прави нациите богати, е право и ред, а не сама по себе си демокрацията или пазарната икономика.“<sup>30</sup>

---

<sup>27</sup> Теодора Димова „Железобетонна конструкция“, „Дневник“/портал „Култура“, 30 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/30/2113251\\_jelezobetonna\\_konstrukcija/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/07/30/2113251_jelezobetonna_konstrukcija/)

<sup>28</sup> Интервю с Иван Кръстев: Протестиращите рискуват да останат политически изолирани, „Дневник“, 31 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/31/2113674\\_ivan\\_krustev\\_protestirashтите\\_riskuvat\\_da\\_ostanat/](http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/31/2113674_ivan_krustev_protestirashтите_riskuvat_da_ostanat/)

<sup>29</sup> Александър Симов „Харта 2013 – моят прочит и критика“, Pogled.info, 23 юни 2013, <http://alexsimov.blogspot.bg/2013/06/2013.html>

<sup>30</sup> Кънчо Стойчев „Бедни сме, защото нямаме правен ред“, news.bgnes.com, 19 юни 2013

Демокрацията е „кауза“<sup>31</sup>, политически лозунг издигнат от позицията на социално страдание<sup>32</sup>, ценност: „протестите вече са успели, понеже социолозите показали увеличаване на подкрепата на българите за демокрацията и Европейския съюз“<sup>33</sup>, но също и културна норма за антикомунизъм<sup>34</sup>, и в крайна сметка „начин на живот, тип съгласие на хората да се подчиняват на някакви правила“<sup>35</sup>.

В заключение, анализите през първите три месеца на протестите поставят за разглеждане проблеми свързани с начина, по който функционира политическата система и предлагат решения или посоки за изход от кризата. „Извънредната ситуация“ е разгледана от множество гледни точки, които извеждат на преден план различни приоритети: от презареждане на съдебната система, през справяне с бедността, до възстановяване или остановяване на демокрацията.

---

<sup>31</sup> Георги Медаров, Леа Вайсова „За протеста от грозните“, „Дневник“, 19 юни 2013, [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/06/19/2085663\\_za\\_protosta\\_ot\\_groznite/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/06/19/2085663_za_protosta_ot_groznite/)

<sup>32</sup> Леа Вайсова „Когато гневът се превърне в навик“, „Дневник“, 7 август 2013, [http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/08/07/2115200\\_kogato\\_gnevut\\_se\\_prevurne\\_v\\_navik/](http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/08/07/2115200_kogato_gnevut_se_prevurne_v_navik/)

<sup>33</sup> <sup>33</sup> Интервю с Иван Кръстев: „Стана ясно, че България няма премиер“, „Дневник“, 25 юли 2013, [http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/25/2110114\\_ivan\\_krustev\\_stana\\_iasno\\_che\\_bulgariia\\_niama\\_premier/](http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/07/25/2110114_ivan_krustev_stana_iasno_che_bulgariia_niama_premier/)

<sup>34</sup> Антоний Тодоров „Каква левица“ от личния му [блог](http://www.antonytodorov.wordpress.com) www.antonytodorov.wordpress.com, 22 юли 2013

<sup>35</sup> Ивайло Дичев „Залезът на изборната демокрация“, dw.bg, 12 юли 2013